

Generál Pavel: Myslíme si, že život v míru,

Žádný stát, ani Rusko, nemá veto v případě rozhodnutí jakékoliv země o vstupu do NATO, říká armádní generál ve výslužbě Petr Pavel a možný kandidát na prezidenta, který objíždí kraje s takzvaným protikrizovým desaterem.

■ Petr Klukan

NATO a Ukrajina

Jako bývalý voják a šéf Vojenského výboru NATO jistě stále sledujete dění ve světě. Z podzimního odchodu NATO z Afghánistánu jste asi smutný, že?

Samozřejmě, odchod z Afghánistánu vnímám velice osobně. Pro mě celé období, kdy se Česká republika angažovala v Afghánistánu, bylo obdobím mé aktivní vojenské kariéry ve vyšších funkcích. Byl jsem u toho, když jsme z Afghánistánu vozili padlé vojáky. Jako náčelník Generálního štábu jsem se účastnil jejich pohřbů... Ve funkci předsedy Vojenského výboru NATO jsem vývoj situace sledoval průběžně, jezdil jsem tam, jednal s řadou afghánských představitelů jak vojenských, tak politických.

Náhlý překotný odchod při nenaplňování podmínek, které jsme si sami stanovili, byl pro mě osobně velkým zklamáním. Považoval jsem ho za velkou blamáž pro celé společenství států, které se tam pokoušely dosáhnout toho, aby Afghánistán byl stabilní zemí.

Nepůsobí NATO příliš slabě, když nedokázalo nic udělat s anexí Krymu Ruskem? A nyní ruská vojska stojí na hranicích s Ukrajinou?

V debatách o NATO jsem vždy zdůrazňoval, že NATO je politicko-vojenskou organizací, v tomto pořadí. Prioritu mají vždy politická kritéria a politická rozhodnutí, zatímco vojáci jsou výkonnou složkou politických rozhodnutí.

Jestliže se politici shodnou na nějakém postupu, vojáci ho musí naplnit. Vojáci dávají svoje doporučení v době, kdy se to rozhodnutí tvoří, ale v okamžiku, kdy je přijato politické rozhodnutí, je jejich role už jen výkonná.

A jaký je váš osobní názor?

Vzhledem k tomu, že to je politické rozhodnutí, tak ho nechci komentovat. Dovedu si představit, že jsme mohli být jako Západ nebo obecně společenství demokratických zemí soudržnější a razantnější ve vyjádření svého nesouhlasu s postupem Ruska. Ale to je opravdu na politicích, aby si tohle zhodnotili.

Současná vyhrocená situace NATO a Ruska je způsobena i tím, že Rusko nechce, aby Ukrajina vstoupila do NATO. Byl byste pro její vstup do NATO?

Primárně jsem pro to, co jsme nakonec chtěli i sami pro sebe. A to je svoboda a právo rozhodnout se, kam chceme patřit, protože to vychází i z Charty OSN. Po roce 1989 jsme také hodně tlačili, abychom měli právo a svobodu rozhodnout se, jestli chceme být členy NATO nebo EU, a pokud by tehdy přišel někdo s argumentem, že musíme počkat, co na to řekne Rusko, tak bychom se asi dost zlobili.

ARMÁDNÍ generál Petr Pavel se vypracoval až na nejvyšší post Vojenského výboru NATO, kdy se stal jeho předsedou. Nyní objíždí kraje s protikrizovým desaterem a hodlá kandidovat na prezidenta České republiky.

Foto: Petr Klukan

V dnešní době jsme ochotni diskutovat o tom, jestli stejné právo dát Ukrajině, nebo ne, jenom proto, že je Rusku blíž?

Máme-li tedy dodržovat pravidla, tak pro všechny, a jsem pro, aby stejné právo měla i Ukrajina a bude jenom na ní, jestli o to bude stát, a pak na členech NATO, jestli budou chtít, aby Ukrajina byla jejich členem. Vždy je to dvoustranné rozhodnutí. Pokud dojde ke konsensu, žádný jiný stát, ani Rusko, by neměl mít právo veta.

Podle Putina stále ještě platí rozdělení světa na zóny vlivu mezi mocnými a ti malí se přizpůsobují

Říkáte: by neměl mít...

Ano, protože Rusko se samozřejmě snaží ten princip uplatňovat jinak, neboť na globální politické dění se dívá ze svého pohledu.

Z jakého?

Ten se dá velice jednoduše vyjádřit prohlášením prezidenta Putina, že silní dělají, co mohou, a slabí, co musí. Jinými slovy, podle něj stále ještě platí rozdělení světa na zóny vlivu mezi těmi mocnými a ti malí se přizpůsobují.

Z pohledu Ruska je Ukrajina malá země, která se musí přizpůsobit a musí vnímat to, že Rusko má svoje bezpečnostní zájmy, a proto chce od Západu, tedy od NATO, garanci, že Ukrajina nevstoupí do NATO a NATO se nebude dále rozšiřovat.

Protikrizové desatero

Objíždíte kraje a velká města s tzv. protikrizovým desaterem. I dnes ale existují kri-

zové scénáře, podle kterých se v případě potřeby postupuje. Co tedy přináší navíc vaše protikrizové desatero?

Jsem dalek toho, abych zpochybňoval účinnost integrovaného záchranného systému, základů, na kterých byl postaven, nebo dokonce abych zpochybňoval činnost a efektivitu jeho jednotlivých složek. Ale integrovaný záchranný systém vznikl na základě opakovaných povodní a přesně na situaci povodní byl koncipován.

Takže se třeba na současnou pandemii nehodí?

Pandemická krize je svým charakterem jiná, protože postihuje komplexně celou republiku, přelévá se z jedné strany na druhou, zasahuje všechny sféry našeho života a celkem logicky vyžaduje úplně jiné zdroje a postupy řešení, než jsou v uvozovkách pouze lokální povodně.

V průběhu řešení pandemické krize se ukázalo, že částečně strukturálně a procedurálně není ten systém úplně ideálně nastaven a je potřeba některá bílá místa zaplnit, případně přenastavit vazby a působnosti tak, aby lépe odpovídaly charakteru komplexní krize, a aby byl pružnější z hlediska různých variant řešení. Ale hlavně, když už si něco naplánujeme, abychom to dodržovali.

A to se nedělo.

Ne. Jedním z velkých problémů této krize bylo, že vláda Andreje Babiše sice měla k dispozici strukturu, působnosti, vzájemné vazby a krizové plány, ale v praxi udělala vše pro to, aby krizi řešila jinými způsoby a kanály. Zřídila celou řadu orgánů, které neměly vymezené působnosti, například ve vztahu ke krizovému štábu. Kvůli tomu vznikl chaos, který se promítal celou státní správou, od vlády, přes kraje, obce až po občany.

Takže se dá říci, že hierarchie daná byla, jen ji premiér Andrej Babiš neakceptoval. K čemu pak jsou všechny plány,

když je politikové nebudou respektovat?

To říkáte naprosto přesně. Jedním velkým problémem této krize bylo, že jsme nedodržovali ani to, co jsme měli připraveno. Z části proto, že to nebylo aktuální a použitelné, jako třeba pandemický plán, který byl z roku 2011 a nebyl od té doby aktualizován, a z části proto, že systém nebyl z politických důvodů respektován, protože někteří politici podleli pokušení všechno řídit sami a řídit se spíš tím, co přinášelo dobré pozitivní politické body jim, a ne tím, co vyžadovalo řešení krize.

Co se tedy mělo udělat?

Při takhle komplexním záslahu celé společnosti bylo nezbytné opravdu odložit na nezbytně dlouhou dobu všechny politické pŕtky a dát dohromady vládu s opozicí, vládu s hejtmany, zapojit a využít i ty části společnosti, které vláda přímo neřídí. To znamená privátní sektor, občanský sektor, neziskové organizace a všechny zapojit do řešení krize. K tomu bohužel nedošlo.

To ale popisujete ideální stav. Lidé jsou však různí a pro český národ je typické i to švejkování. Jako voják jste zvyklý vydat rozkaz, který je splněn, ve společnosti to ale takhle nefunguje.

Myslím, že v průběhu krize došlo k řadě chyb. S tímým lidí a konzultacemi s více než stovkou expertů na krizové řízení přímo v krajích jsme se snažili zobecnit všechny poznatky, zkušenosti pozitivní i negativní a shrnout je do několika základních doporučení.

Jedním z základních doporučení je, že celý krizový systém musí mít jasnou hierarchickou strukturu, která bude stát na odborných základech. Hlava systému krizového řízení potom dává doporučení politikům, kteří přijímají rozhodnutí.

Když jsem mluvil o dělbě rolí v NATO, tak podobně by to mělo fungovat i tady. Vojáci analyzují situaci, připravují návrhy,

jak řešit situaci, dávají k tomu analýzu rizik a potom dají politikům doporučenou variantu, kterou považují z odborného pohledu za optimální.

Politici se s tím buď ztotožní, nebo ji nějakým způsobem modifikují, ale opět v konzultaci s vojáky, aby to bylo proveditelné, a teprve potom přijmou odpovědnost a vydají rozhodnutí, které vojáci vykonají. V řízení krizí by to mělo fungovat úplně stejně.

Jedním velkým problémem této krize bylo, že jsme nedodržovali ani to, co jsme měli připraveno

V téhle krizi se mnohokrát ukázalo, že politik, který se snaží nahrazovat odborníky, dříve či později narazí. Jak můžeme od politika, který není lékařem, očekávat, že bude expertně doporučovat, jak dělat vakcinaci různých věkových skupin? Nebo jak očekávat, že politik, který není vzděláním či alespoň praxí krizovým manažerem, což je disciplína sama za sebe, bude postupovat podle všech pravidel, která zvládání krize vyžaduje? Rozumný politik se vždy opře o odborníky, protože pak má krytá záda.

To je pravda, ale teď si vezměte to, co zmínila před Vánoci naše primátorka v dopisu Babišové vládě. Vánoční trhy se konat nesměly, ale s jiným názvem, třeba farmářské, už ano. Čemu pak mají lidé věřit, když stačí trhy přejmenovat?

Rozhodnutí zrušit vánoční trhy bez jakékoliv úvahy, jestli bychom je mohli udělat, pří-

Armádní generál v. v. Ing. Petr Pavel, M.A.
(* 1961, Planá u Mariánských Lázní)

■ Vystudoval Vysokou vojenskou školu pozemního vojska ve Vyškově, v letech 1985-1989 byl členem KSČ.

■ Po listopadu 1989 studoval v USA a ve Velké Británii.

■ Zúčastnil se mise UNPROFOR v bývalé Jugoslávii, jednotka pod jeho velením úspěšně osvobodila uprostřed ozbrojeného konfliktu skupinu obklíčených francouzských vojáků.

■ V roce 2012 byl jmenován náčelníkem Generálního štábu Armády ČR.

■ V roce 2015 byl zvolen předsedou Vojenského výboru NATO.

■ Hovoří anglicky, francouzsky a rusky.

■ Je ženatý, má tři děti.

padně s jakými omezeními, správně nebylo. Dala se omezit konzumace, aby lidé nebyli na jednom místě a po delší dobu..., ale všechny řemeslné výrobky se tam daly normálně prodávat.

Z tohoto pohledu chápu, že někteří primátoři nebo starostové to udělali tou typickou českou cestou, kdy si našli okliku. Bohužel jsme k tomu dospěli tím, že od počátku nebyla opatření lidem vysvětlována a zdůvodněna.

Vždycky bude část lidí, kteří budou remcat i o opatřeních, která budou naprosto oprávněná, s tím se musíme smířit. Velká část populace je ale racionální a je schopna přijmout argument, když mu rozumí. I když se jim to nelíbí, ale pokud je to rozumné, tak se s tím dokážou ztotožnit.

Dokázali by se ztotožnit s tím, že na trzích prostě nebudou stát v hloučku kolem stánku se svařeným vínem a hodinu usrkat v družné zábavě, i když je to příjemné, ale prostě by to nedělali, protože ví, že by tam opravdu k té nákaze mohlo dojít. Ale těžko se jim dá vysvětlit, že v obchodním centru může stát namačkaná, a na trhu na náměstí si těch pár krásných vánočních věcí koupit nemůžou.

Prezidentská kandidatura

Už je to jisté, že se budete o prezidentský post ucházet?

Otevřeně říkám, že jsem připraven jít do prezidentské volby. Oficiální oznámení kandidatury si ale nechávám na vhodnou dobu. A za tu vhodnou dobu považuji přibližně polovinu příštího roku, pokud se do té doby nestane něco závažného, třeba s mým zdravím nebo zdravím mých nejbližších. Ale pokud se nic takového nestane, jsem připraven do kandidatury jít a беру ji naprosto vážně.

O prezidentské křeslo se hodlá ucházet řada osobností, oznámil ji například Pavel Fišer, nevyloučil ji Danuše Nerudová, dokonce i Miloš Vystrčil z Vysočiny...

Čím více dobrých kandidátů, tím lépe, protože si občan alespoň bude mít z čeho vybrat.

(Pokračování na str. 9)

bezpečí a v prosperitě máme navždycky

(Dokončení ze str. 8)

Pro mě počet kandidátů, případně jejich jména nejsou rozhodující. Jsem připraven do toho jít bez ohledu na to, kdo bude případným protikandidátem.

A jediným limitujícím faktorem jsou opravdu zdravotní důvody.

Nakolik si myslíte, že je handicapem vaše bývalé členství v KSČ?

Svoje pětileté členství v KSČ před listopadem 89 vnímám samozřejmě jako chybu. Na druhou stranu jsem svým způsobem rád, že jsem tu zkušenost udělal, protože alespoň vím, co určitě nechci. Pro někoho to ale může být diskvalifikačním kritériem. Já se k tomu stavím naprosto otevřeně a nikdy jsem to neskrýval. Naopak, veškeré dokumenty, které se té doby týkají, jsem zveřejnil na svých webových stránkách, a kdykoliv jsem na to tázán, tak na to otevřeně odpovídám. Zároveň také říkám, že jsme lidé, děláme chyby. Podstatné je, jestli ve svých chybách nesetrváme a jsme schopni se k nim nějak postavit a také je napravit.

Druhou šanci jsem dostal po roce 1989 tím, že jsem prošel lustračním zákonem a mohl jsem dál sloužit v armádě. Za těch třicet let od Listopadu si myslím, že jsem dal dostatečně jasné najevo, na jakých hodnotách mi záleží, pro jaké hodnoty jsem schopen něco obětovat. Rozhodně to nevnímám tak, jak se mi někteří snaží podsunout, že měním kabát podle situace. To určitě ne.

Člověk, který se s vidinou prospěchu pružně přizpůsobuje jakékoli situaci, bude jen těžko riskovat své zdraví nebo život. Já

jsem ho v minulosti ve službě v armádě pro demokratickou Českou republiku nasazoval opakovaně. A k tomu vás musí motivovat něco silnějšího než lepší funkce.

Vaši kritici mohou namítnout, že kdyby nepadl režim v roce 1989, tak by všichni pokračovali ve svých funkcích, a pokud by byli vojáci, tak by nakonec hájili socialismus a nedemokratické řízení.

Jak Václav Klaus, tak Miloš Zeman šli za hranici, kterou náš systém prezidentům přisuzuje

Nechci spekulovat, co by kdyby. To bychom si mohli říct, kdyby nebyl rok 1938, kde bychom byli dnes, anebo kdybychom se rozhodli v roce 1938 bránit. Jsem rád, že k Listopadu 1989 došlo a že jsem dostal šanci nejen já, ale my všichni žít úplně v jiném systému, který považuji za nesrovnatelně lepší. Zároveň to považuji za něco, co bychom si měli chránit, a k tomu se snažím přimět i ostatní, protože občas mi připadá, že považujeme život v míru, bezpečí a v prosperitě za něco, co tady máme navždycky a o co se už nemusíme snažit.

Kterého z prezidentů nebo osobností si vážíte?

Z našich polistopadových určitě Václava Havla, který je dnes svým způsobem symbolem. Myslím, že v té době u nás nebyl nikdo, kdo by roli symbolu transformace od bývalého režimu k demokracii mohl sehrát líp než on. Nejenom tím, co představoval, ale i tím, jaké měl kontakty a prestiž na Západě. Díky tomu, jak byl vnímán, byla jeho prostřednictvím vnímána i Česká republika. Václava Havla si člověk musí vážit, protože si stál za svým, i když to pro něho nebylo rozhodně jednoduché. Taková názorová konzistence v dobách, kdy je vystaven tlaku, byla obdivuhodná.

A jak by u vás obstáli další dva prezidenti, Václav Klaus a Miloš Zeman?

Oni přišli do úplně jiné doby. Zatímco Václav Havel znamenal motor přechodu od jednoho režimu k tomu druhému spíš hodnotově, tak Václav Klaus byl vytvořen nástrojem pro ekonomickou, pragmatickou transformaci.

Každý měl svou historickou roli a můžeme si o privatizaci myslet cokoliv a určitě ji budeme zpětně hodnotit s řadou výhrad, ale vyžadovala prostě člověka, který na to měl nejenom odborné předpoklady, ale taky soubor vlastností, které mu umožnily tak velký a riskantní krok udělat. Václava Klause, a nakonec i Miloše Zemana, si lze vážit pro řadu věcí, protože svým způsobem jsou to výjimeční lidé. I když oba dva, aspoň z mého pohledu, mají také řadu negativních vlastností a jejich jména jsou spojena s názory či aktivitami, se kterými se nemohu ztotožnit.

Jak podle vás obstáli v prezidentské funkci?

Nechtěl bych je komplexně hodnotit. Z hlediska výkonu prezidentské funkce bylo u obou, prezidenta Klause a prezidenta Zemana, určující to, že začali jako představitelé silných politických stran, které dovedli do vítězné pozice. S nimi vyhráli volby, byli premiéry a potom se stali prezidenty.

Za sebou vlastně měli genezi lidí, kteří měli vždy otěže pevně v rukou a v okamžiku, kdy se stali prezidenty, měli přirozenou tendenci otěže z rukou nepouštět a snažit se nadále ovlivňovat politickou scénu, byť v některých případech trochu v rozporu s ústavou, protože si tu ústavu vykládali přece jenom dost tvořivě.

Především Miloš Zeman už v některých ohledech překračuje rámec ústavy, vzhledem k tomu, že jsme v parlamentním systému, kde dělba rolí mezi jednotlivými pilíři moci je jasně dána. Myslím, že jak Václav Klaus, tak Miloš Zeman šli výrazně za hranici, kterou náš systém prezidentům přisuzuje.

Jste příznivcem přímé volby prezidenta?

Nikdy jsem neměl vyhraněný názor, jestli přímou volbu ano, nebo ne, protože tak jako všechno má svoje klady i zápory. Když už jsme se rozhodli pro přímou volbu prezidenta, tak mělo zároveň dojít k určitému zpřesnění ústavy, a to tehdy nenastalo, přestože na to někteří ústavní právníci upozorňovali, a dnes se nám to vrací.

Myslím, že by nebylo dobré skákat ode zdi ke zdi, a teď se

začít bavit o tom, abychom vrátili volbu prezidenta na parlamentní. Když už ale máme přímou volbu, měli bychom upřesnit některé pasáže ústavy tak, aby dělba moci byla dána nejenom duchem, ale i literou ústavy.

A vzdělat lidi, aby nechtěli na Hrad volit „Gotta nebo Jágra“?

Tomu se asi nedá úplně zabránit. Je to volba lidu a proč nakonec ne? Není nikde psáno, že by někdo takový nemohl být dobrým prezidentem.

Když už máme přímou volbu prezidenta, měli bychom upřesnit některé pasáže ústavy

V Kraji Vysočina

Nacházíte se v Kraji Vysočina. Určitě budete znát generála Hynka Blaška, který byl jeden čas našim krajským zastupitelem. Nyní je europoslancem za SPD. Oba jste bývalí vojáci, ale asi zcela rozdílného smýšlení...

Nevidím v tom nic zvláštního, protože armáda je odrazem společnosti. V armádě nejsou lidé, kteří by všichni uvažovali podle stejných měřítek, a dnes jim naštěstí nikdo neříká, jak mají uvažovat. Vojákům je sice do určité míry znemožněno zúčastnit se veřejného života, ale to

neznamená, že nemohou mít svůj občanský postoj, svůj názor.

S Hynkem Blaškem jsem dlouhou dobu dělal, takže ho znám dost zblízka. Musím říct, že z mého pohledu bohužel zahořkl, nejenom na armádu a na lidi, kteří byli v jejím velení a kteří mu podle jeho názoru neumožnili využít plně jeho kapacitu a schopnosti.

A pak zahořkl obecně vůči systému. Já se s jeho současnými názory neztotožňuji, ale na druhou stranu si říkám, máme demokracii, každý máme právo vyjádřit svůj názor, a pokud našel dostatek lidí, kteří ho chtějí tam, kde je dnes, tak je to v pořádku. Pokud nepřekračuje hranice a drží se obecných principů politické kultury, tak budme rádi za to, že máme celou škálu názorů.

A na závěr. Koho znáte z Vysočiny, nebo, co se vám vybaví, když se řekne Vysočina?

Velice rychle najdu hezkou linku (úsměv): srdcem jsem pořád výsadkář a k výsadkům jsme používali primárně vrtulníky a ty tady máte za kopcem v Náměšti.

Kromě toho tady máte rodiště slavného výsadkáře Jana Kubíše. To je dnes symbol pro všechny výsadkáře, protože operace Anthropoid je modelovou a dnešní výsadkáři se k té tradici hrdě hlásí. Když se dnes dělá slavnostní závěr toho nejtěžšího kurzu, který v armádě máme, kurzu Komando, tak se koná v kryptě pravoslavného kostela Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze, kde výsadkáři zahynuli.

Díky Enviropolu z vysloužilých mobilů, tabletů či rychlovarných konvic vznikají další suroviny

Elektroodpad je jedním z nejrychleji rostoucích druhů odpadů na světě. Každý z nás denně používá zařízení, která jednoho dne přestanou fungovat, nebo je vyměníme za nové, lepší, vyspělejší.

Jenže co s použitými vysavači, telefony, tablety, rychlovar-

nými konvicemi a tiskárnami? Jaký je jejich další osud? A jaké jsou dopady na životní prostředí?

V Jihlavě funguje osmým rokem nejmodernější závod na zpracování drobného elektroodpadu ve střední Evropě. Na špičkové technologie se jezdí dívat i odborníci ze zahraničí a inspirují se zkušenostmi a nastavenými procesy

jihlavského Enviropolu. *„Deně u nás zpracujeme až sto tun elektroodpadu, který by jinak pravděpodobně skončil na skládkách. V součtu za rok se jedná o třicet tisíc tun zpracovaného elektroodpadu,“* vypočetla ředitelka závodu Pavla Marušová.

Jiným úhlem pohledu se jedná o zdroj kovů i plastů pro další výrobu. Podstatné je také

že takto zpracovaný elektroodpad nezatežuje životní prostředí, jako by tomu bylo bez každodenní činnosti pracovníků a technologií Enviropolu. Majitelům i zaměstnancům společně záleží na tom, v jakém stavu zanecháme naši planetu budoucím generacím. Před odpady nelze zavírat oči. Elektroodpad jako takový

se recyklovat nedá, ale dají se recyklovat jeho jednotlivé komponenty.

„To znamená, že spotřebiče rozebereme, vyseparujeme nebezpečný odpad, jako jsou například baterie, a dalším procesem zpracováváme tak, abychom vytěžili co nejvíce frakcí, které pak dále firmy pouští do oběhu a používají jako surovinu

pro další výrobu,“ popsala Pavla Marušová. Mnohým tento způsob správně připomíná koncept cirkulární ekonomiky, jejímž hlavním principem je tvořit z odpadů suroviny. Jinými slovy - ze starého dělat nové. A to je právě filozofie vysočinské firmy Enviropol a také důvod, proč má Pavla Marušová svoji práci ráda. (PI-006-9D)

